

Helgoland

Helgoland (Noordfries: *Lun*, Latijn: *Terre Sacra*) is een eiland in de Noordzee. Het is het enige eiland op volle zee in Duitsland en binnen het Friese woongebied.

Het eiland is vooral bekend vanwege het toerisme en het driejaarlijkse cultureel festival *Friesen-droapen*. Helgoland vormt een eigen gemeente en maakt geen deel uit van het douanegebied van de Europese Unie.

Geografie

Helgoland ligt in de Duitse Bocht, relatief ver (70 km) uit de kust in de Noordzee, en het behoort tot de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein en het district Pinneberg. Het eiland meet 1,7 km² en telt 1.333 inwoners. Het beschikt over een klein strand, maar is vooral bekend om zijn roodgekleurde rotskust die tot 61 meter hoog uit zee omhoog rijst, en om de (nu door omvallen bedreigde) rotspunt *de Lange Anna*. Sinds de storm van 1720 bestaat het eigenlijk uit twee eilanden: enerzijds het hoofdeiland (Hauptinsel) met de niveaus Oberland,

Mittelland en Unterland (een klein, aan het Oberland aangegroeid gebied) ligt, en anderzijds de Düne (badplaats), een met zand bedekt klif, bestaande uit bontzandsteen. Enkel het Oberland en Unterland zijn bewoond; op het Mittelland bevindt zich het lokale ziekenhuis. Men kan vanuit het Unterland een lift naar het Oberland nemen. Op de Düne staat een bungalowpark. Verder is er onder meer een zeebiologisch instituut (aquarium), zeewaterinziltingsinstallatie en een wind-energie-centrale gevestigd.

Verkeer en vervoer* *Veerdiensten

Helgoland heeft veerverbindingen met de volgende plaatsen en eilanden:

- Wilhelmshaven
- Büsum
- Hamburg
- Bremerhaven
- Cuxhaven
- Vanuit diverse havens varen boten of snelle catamarans als dagtocht, waaronder vanuit de Eemshaven, Emden en de Oost-Friese eilanden Borkum en Norderney.

De verbinding met Wedel en sommige verbindingen met Hamburg, Büsum, Bremen, Cuxhaven en Hooksiel worden onderhouden met een catamaran, die tot aan de aanlegsteiger komt. Alle andere verbindingen worden onderhouden met een veerboot die buiten de haven

voor anker gaat, waarna de passagiers en hun bagage in motorsloepen naar de aanlegsteiger worden vervoerd.

Luchtvaart

Verder is er een vliegveld op *Düne*, waarmee vliegverbindingen worden onderhouden met vliegvelden in de volgende plaatsen:

- Bremerhaven (LFH)
- Wangerooge en Harle (LFH)
- Büsum (OLT)
- Cuxhaven (OLT)
- Hamburg (Air Hamburg)

Vanaf het hoofdeiland *Helgoland* vaart overdag om de tien minuten een pendelbootje naar de *Düne* en weer terug. De laatste overtocht vindt rond elf uur 's avonds plaats.

Vervoer op het eiland

Elektrisch bestelwagentje, één van de weinige gemotoriseerde voertuigen op het eiland.

Helgoland is grotendeels verkeersvrij: er zijn maar een paar auto's en fietsen is er verboden. Er is een klein busje dat rond het eiland rijdt. Er zijn ook enkele elektrische voertuigen die als bestelwagen dienst doen.

Begin 2007 werd bekend dat de plaatselijke politie een auto tot haar beschikking zou krijgen.

Naam

Het eiland stond onder meer bij de komst van de missionarissen Willibrord (rond 700) en Liudger (rond 785) met hun kerstening bekend als Fositesland, omdat het eiland een hoge mate van verering kende van de god Fosite. De naam *Helgoland* betekent waarschijnlijk oorspronkelijk heilig land. Ook wordt die naam wel in verband gebracht met *Helgoland* als woonplaats van de Friese god Fosite, waarbij het als plaats wordt genoemd waar deze in de sage van de twaalf asega's de Friese vrijheid redde. In het lokale Fries (het *Helgolands*) wordt het eiland eenvoudigweg *Lunn* genoemd, "land".

Geschiedenis

Helgoland werd rond 4000 v.Chr. een eiland door het stijgen van de zeespiegel na de laatste ijstijd. Er woonden al in het Neolithicum mensen die enige resten hebben achtergelaten.

Er wordt verhaald dat rond 700 de Friese koning Radbod op het eiland een tijd zijn zetel had. In de 8^e of 9^e eeuw werd het eiland vanuit (waarschijnlijk Oost-)Friesland gekoloniseerd. De huidige bewoners spreken nog steeds een Noord-Fries dialect, het Helgolands of *Halunder Freesk*. Het werd ingelijfd bij het Vikingrijk en werd in de tijd van de Hanze vooral bekend als piratennest.

Het plaatsje Hummerbuden

Het eiland bleef tot 1814 (*Vrede van Kiel*) tot Denemarken behoren. De Britten veroverden het eiland in 1807 op de Denen. Het strategisch belangrijke eiland was vervolgens het domein van smokkelaars maar begon vanaf 1828 ook een toeristenbestemming te worden.

In 1890 kwam British Heligoland in het kader van het *Zanzibarverdrag* (Berlijn, 1 juli) aan Duitsland, dat in ruil het Oost-Afrikaanse Zanzibar aan de Britten liet. *Keizer Wilhelm II* bouwde *Helgoland* uit tot marinesteunpunt en dat bleef het tot na de Tweede Wereldoorlog. In de Eerste Wereldoorlog werden alle bewoners gedwongen het eiland te verlaten. In juni 1943 werden door een vliegtuig van de **Royal Air Force** (RAF), dat terugkeerde van een missie boven het vasteland van Duitsland, enkele bommen afgeworpen. Kort voor het einde van de oorlog in 1945, toen de Britse troepen reeds voor Bremen stonden, probeerden 15 Helgolanders, onder wie Erich Friederichs, contact met de Britten op te nemen, om te voorkomen dat hun eiland door een bombardement zou worden vernietigd. Door verraad werden zij op 18 april door de Gestapo gearresteerd. Op 21 april werden 7 van hen in Cuxhaven geëxecuteerd.

Op 18 april voerden 1.000 vliegtuigen van de Royal Air Force een vernietigend bombardement uit, waarbij ca. 7.000 bommen werden afgeworpen, waardoor het eiland onbewoonbaar werd en de bevolking moest worden geëvacueerd.

De Royal Air Force gebruikte het voor schietoefeningen en trachtte het eiland in 1947 – tevergeefs – voorgoed op te blazen. In 1952 mocht de bevolking na lang aandringen terugkeren. Sindsdien leeft het eiland hoofdzakelijk van het toerisme, dat mede wordt gevoed door de accijnsvrije verkoop van zaken als sigaretten, parfum en alcoholica.

Op Helgoland dichtte August Heinrich Hoffmann von Fallersleben in 1841 het Duitse volkslied, *Das Lied der Deutschen*.

Natuur

Het eiland geniet aanzienlijke faam bij natuur- en vooral vogelliefhebbers omdat het een belangrijke broed- en pleisterplaats is voor zeevogels uit het Noordzeegebied en voor trekvogels van verder noordelijk. Er broeden onder andere de zeekoet, de drieteenmeeuw en de jan-van-gent. Tevens lopen op Helgoland, binnen afgebakende zones, wilde geiten rond.

